

INVENTARUL

național al elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial

(*National Inventory of Active Intangible Cultural Heritage Elements*)

- extras -

I. Domeniul:

- cunoștințe și practici referitoare la natură și univers;
- practici sociale, ritualuri și evenimente festive.

II. Elementul de patrimoniu cultural imaterial:

Termen standard: *Tradiția creșterii cailor de rasă lipițană din România*

Denumiri locale/regionale: *Creșterea cailor lipițani sau creșterea lipițanilor*

Areal de manifestare:

Tradiția creșterii cailor de rasă lipițană este păstrată în două comunități de referință la nivel național, corespunzând arealului unde se găsesc două herghelii de stat, administrate de Regia Națională a Pădurilor Romsilva – Direcția de Creștere, Exploatare și Ameliorare a Cabalinelor: R.A. Herghelia Sâmbăta de Jos, situată în satul Sâmbăta de Jos, comuna Voila, județul Brașov și Herghelia Beclean, din orașul Beclean, județul Bistrița Năsăud. În județele unde se găsesc aceste herghelii, precum și în multe alte localități din Transilvania, sunt răspândiți crescători particulari de cai lipițani, alături de localnici care utilizează armăsari de montă publică aparținând acestei rase, puși la dispoziție de hergheliile de stat prin stațiuni și puncte de montă. Menționăm alte localități în care această tradiție se păstrează în mod activ: comuna Ucea de Jos, comuna Lisa, orașul Făgăraș (județul Brașov), comuna Bodoc, comuna Chichiș și orașul Întorsura Buzăului (județul Covasna), comuna Oșorhei și comuna Cubulcut (județul Bihor), orașul Gheorgheni (județul Harghita), orașul Târgu Mureș (județul Mureș), orașul Huedin (județul Cluj).

În afară de Transilvania, depozite de armăsari cu exemplare de rasă lipițană sau crescători particulari se mai găsesc și în localități din celelalte provincii istorice, cum ar fi: Piatra Neamț Târgu Neamț, Timișești (județul Neamț), Botoșani (județul Botoșani), Galați (județul Galați), Râmnicelu (județul Brăila), Mangalia și Constanța (județul Constanța), Ștefănești (județul Argeș), Slatina (județul Olt), Comana (județul Giurgiu) ș.a

Descriere sumară:

Elementul de patrimoniu cultural imaterial este reprezentat de un set de cunoștințe, practici și aptitudini legate de creșterea, îngrijirea și antrenarea cailor de rasă lipițană din România, transmise cu precădere pe cale orală și din generație în generație, prin experiență directă. La acestea se adaugă o serie de practici culturale și sociale dezvoltate de comunități ca parte a unor ritualuri, evenimente, competiții ecvestre (de anduranță, tracțiune, dresaj) și meșteșuguri tradiționale specifice (potcovar, șelar, hergheliegiu) care includ prezentarea și promovarea acestei rase cabaline.

Conform documentelor istorice, până spre începuturile epocii moderne, calul de rasă nu a fost crescut pe teritoriul locuit de români pentru exploatare economică în micile gospodării rurale, ci doar pe moșiile boierești, pentru război, tracțiune și mai ales ca simbol al puterii în cadrul ceremonialului aulic. În aceste surse documentare, sunt menționați caii domnești, de paradă, bogat împodobiți, identificați pe baza provenienței lor geografice și/sau a înfățișării și culorii părului. Treptat, aceștia au ajuns să fie crescuți și folosiți și de celelalte clase sociale, înlocuind alte animale „de povară”, dar prestața cu care erau investiți prin asocierea cu aristocrația nu a dispărut complet din conștiința colectivă. Ținuta elegantă și impunătoare a cailor de rasă, rezistența la efort, inteligența și devotamentul lor în relația cu omul, calități susținute și de vechi simboluri hipomorfe cu funcție magică, sunt regăsite la nivelul imaginarului folcloric, prin prezentarea calului drept companion pentru etalarea îndemânării și curajului juvenil al călărețului în rituri calendaristice și familiale, iar în basme și balade ca protagonist înzestrat cu însușiri supranaturale și intermediar între elementul cosmic și cel teluric.

Rasa lipițană, în varianta sa modernă, a fost formată în anul 1580, în localitatea Lipizza din sudul Imperiului Habsburgic (astăzi, Lipica din Slovenia), dar primii strămoși ai cailor care au întemeiat această rasă provin încă din secolul al VIII-lea. Aceasta este o rasă unică în Europa, una dintre cele mai importante din arealul central-est european, iar întreținerea ei pentru o perioadă atât de îndelungată dovedește păstrarea și transmiterea unor cunoștințe, practici și tehnici specifice. Documentele de specialitate și tradiția din comunitățile crescătorilor demonstrează că acest element de patrimoniu cultural imaterial s-a transmis în timp și

reprezintă o cultură specifică acestor comunități în interiorul cărora cunoașterea rasei lipițane a fost conservată și promovată. În România, caii de rasă lipițană ocupă un loc distinct în peisajul hipologic autohton și în comunitățile crescătorilor particulari, îndeplinind un rol strategic, de rasă culturală, în sistemul hergheliilor de stat.

Tradiția creșterii cailor de rasă lipițană își are începuturile pe teritoriul României din secolul al XVIII-lea, odată cu răspândirea reproducătorilor de rasă lipițană prin sistemul hergheliilor și depozitelor militare de armăsari ale Imperiului Habsburgic (și ulterior anului 1867, Austro-Ungar), a căror funcție era multiplicarea și răspândirea cailor utilitari, în principal carosieri (cai de trăsură), către diferite organizații ale administrației publice, armată, primării, poștă, dar și către aristocrația sau burghezia locală. Tradiția românească a fost întemeiată în anul 1874, datorită mutării efectivului hergheliei imperiale de la Mezöhegyes (astăzi pe teritoriul Ungariei). Acest transfer a fost întreprins pentru că rasa lipițană nu părea să prospere în condițiile de mediu din pusta maghiară, un agroecosistem cu totul diferit de cel din spațiul geografic original al Munților Karst. Herghelia a fost așezată pe un domeniu de stat al imperiului, la Sâmbăta de Jos, care îngloba la acea vreme o suprafață de aproximativ 3200 de hectare, pe valea cursului mijlociu al Oltului. Noul spațiu a beneficiat de infrastructura unei vechi herghelii, proprietate a contelui Jozef von Brukenthal (1750-1848), care a obținut terenul respectiv în arendă, de la Împărăteasa Maria Tereza, pentru o perioadă de 99 de ani.

Hipologii acelor vremuri au observat că în Țara Făgărașului existau o serie de condiții pe care le considerau favorabile dezvoltării acestei populații de cabaline, cum au fost: un agroecosistem aparent asemănător tărâmului original din Munții Karst și existența deja în sudul Ardealului a unei populații cabaline indigene asemănătoare din punct de vedere fenotipic rasei care urma să fie transferată aici. În acea perioadă, scopul hergheliei era de a produce armăsari pentru depozitele ecvestre Homorod și Sfântu Gheorghe, iar, în mod indirect, de a ameliora cabalinele din fostele județe Făgăraș, Târnava Mică, Târnava Mare și Trei Scaune.

Deși în anul 1913, într-un context politic și istoric nesigur pentru administrația maghiară, întregul efectiv al hergheliei a fost evacuat și mutat la Babolna (astăzi în Ungaria), în anul 1920, Statul român înființează, pe 18 octombrie, Herghelia de Stat Sâmbăta de Jos, folosind în acest scop mai cu seamă cai de la crescătorii din satele aflate în vecinătatea hergheliei. Răspândirea acestor cai și a tradiției de îngrijire specială a acestora dinspre herghelia imperială spre membrii comunităților din Țara Făgărașului demonstrează viabilitatea elementului la nivelul micilor crescători locali. Astăzi, la Herghelia Sâmbăta de Jos sunt crescute 7 din cele 8 linii ale rasei, ceea ce face din aceasta una dintre cele mai importante din lume.

La Herghelia Beclean – a doua comunitate-satelit pentru conservarea acestei tradiții – creșterea cailor de rasă lipișană începe în 1802, atunci când armăsarul Incitato, întemeietorul uneia dintre cele 8 linii ale rasei s-a născut pe domeniile hergheliei contelui Bethlen, de pe teritoriul actualei localități Beclean (județul Bistrița Năsăud). Astăzi, Herghelia Beclean este singurul loc din lume unde este crescut în mod sistematic lipișanul colorat (cu roba neagră și murgă).

Calul de rasă lipișană este un cal nobil, cu mers elegant, inteligent, capabil de efort prelungit, fiind o rasă excelentă pentru dresaj. În comunitățile în care a fost crescut, atrage ușor atenția prin calitățile deosebite, ceea ce a condus la popularitatea și folosirea sa în parade și evenimente festive. Având în vedere spiritul lor independent și caracterul energetic, întreținerea și antrenarea acestor cai trebuie realizată de îngrijitori pregătiți special. Totuși, cunoștințele majorității celor care se ocupă de caii din această rasă, fie că lucrează în herghelile de stat sau fac parte din categoria proprietarilor privați, nu au fost dobândite în medii formale de specialitate, ci prin transmiterea spontană, din generație în generație. S-a observat că, de multe ori, pasiunea pentru creșterea lipișanilor s-a moștenit în familie. Această stare de fapt a fost documentată prin interviuri cu îngrijitori, mulți dintre ei provenind din satele situate în jurul localităților-satelit de creștere a acestora; crescătorii dispun de un set de cunoștințe practice și o terminologie populară, apelând inclusiv la medicina empirică pentru tratarea afecțiunilor curente și la chiropodia tradițională. Intensul atașament între calul din această rasă și proprietarul sau îngrijitorul său a fost întreținut de caracterul puternic al acestei ecvide, dar și de satisfacția resimțită atunci când omul obține rezultatele scontate în activitatea de modelare a comportamentului cabalin. Prin urmare, *Tradiția de creștere a cailor lipișani* presupune și o cunoaștere amănunțită a naturii acestui animal, a psihologiei lui și folosirea acestei cunoașteri în procesul de antrenament. Tradiția implică de asemenea toate acțiunile relevante pentru creșterea în bune condiții a cailor, cum ar fi: hrănirea, adăparea, toaletarea calului, curățarea grajdului ș.a.

Principalele structuri în cadrul cărora se perpetuează *Tradiția creșterii cailor lipișani* sunt: Regia Națională a Pădurilor – Romsilva prin Direcția de Creștere și Ameliorare a Cabalinelor, R.A., care administrează Herghelia Sâmbăta de Jos, Herghelia Beclean, 4 Depozite de armăsari și 10 secții Depozit de armăsari în cadrul celorlalte herghelii de stat, subunități aparținând R.N.P. – Romsilva – D.C.E.A.C. R.A., Asociația Crescătorilor Particulari de Cal Lipișan din România, Federația Ecvestră Română, alți crescători particulari sau deținători de cai de rasă lipișană neafiliați.

Activitățile corespunzătoare de creștere, ameliorare - conservare genetică și promovare a acestei rase în România, asigurate de instituțiile zootehnice de profil ale Statului (R.N.P. – Romsilva – D.C.E.A.C. R.A, Agenția Națională pentru Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu”, Federația Ecvestră Română), reglementate de-a lungul timpului, fără întrerupere, prin acte normative și gestionate de către autorități publice, asigurându-se astfel prezervarea durabilă a patrimoniului genetic național și finanțarea acestuia, au avut un rol exponențial în continuarea acestei tradiții de la începutul secolului trecut până astăzi și au asigurat competitivitatea genetică a acestor cabaline. Îndeplinirea cu succes a acestei sarcini de

către autoritățile abilitate a fost confirmată de rezultatele remarcabile obținute de caii de rasă lipișană din România la concursuri de specialitate naționale și internaționale (etapele de campionat național, pentru disciplina atelaje, concursuri internaționale ale Federației Ecvestre Internaționale și organizate sub egida Federației Ecvestre Române), precum și de interesul comunității internaționale a crescătorilor pentru achiziționarea unor exemplare românești.

În regiunile în care sunt crescute aceste animale, de o mare importanță culturală și turistică la nivel național, caii lipițani sunt integrați în strategiile de promovare a zonei și menționați în ghidurile turistice ale grupurilor de acțiune locală (GAL Țara Făgărașului, GAL Ținutul Haiducilor). Pertinentă pentru promovarea acestei rase ecvestre în calitate sa de element al patrimoniului cultural imaterial este legătura tradiției și istoriei ei cu patrimoniul cultural material național: existența Castelului Brukenthal pe domeniul Hergheleii Sâmbăta de Jos (construit în perioada 1750-1760) și a castelelor – monumente istorice, foste reședințe ale familiei Bethlen din apropierea Hergheleii Beclean. Caii lipițani de la Sâmbăta de Jos au devenit de-a lungul timpului repere ale patrimoniului biologic și cultural din vechea cetate medievală a Făgărașului, iar cei de la Beclean sunt folosiți pentru turismul ecvestru în regiunea sitului arheologic de la Băile Figa și în Parcul Național Munții Rodnei.

În special membrii comunităților-satelit, aflate în vecinătatea celor două mari herghelii dedicate cailor de rasă lipițană (Sâmbăta de Jos și Beclean), s-au arătat conștienți de valoarea acestei rase, astfel încât o promovează prin includerea în festivități și sărbători locale, în programe de dezvoltare rurală și de agroturism. La nivel național și internațional, pășunile și fânețele pe care sunt crescuți caii lipițani, beneficiind de o valoroasă biodiversitate, au fost implicit protejate de factori poluanți naturali și antropici.

Datorită alurii lor elegante, caii lipițani sunt de asemenea implicați în evenimente festive și parade din cadrul sărbătorilor locale: „Festivalul Calului Lipițan”, organizat la Hergheleia Sâmbăta de Jos odată cu sau în primul sfârșit de săptămână după Adormirea Maicii Domnului (*Sântămarie*), zilele orașului Făgăraș, zilele orașului Beclean (stema orașului Beclean include un cal lipițan în levadă), Junii Brașovului, zilele unor comune din Țara Făgărașului (Lisa, Sâmbăta de Sus), zilele comunei Bodoc, județul Covasna, zilele comunei Oșorhei, județul Bihor, ceremonii hipico-religioase cu frecvență calendaristică (binecuvântarea cailor după sfințirea apei la Bobotează, *incurarea* lor).

Un context relevant de promovare a cailor de rasă lipițană este asigurat de integrarea lor în „serbarea Junilor Brașovului”. Conform unei tradiții seculare, în ziua de miercuri a săptămânii Paștelui, sute de călăreți se adună în Piața Prundului, iar printre aceștia se numără și Juni care dețin cai lipițani sau care împrumută cu această ocazie exemplare ale rasei de la vecinii lor din Țara Făgărașului. Împodobirea călărețului cu însemne naționale și militare și a calului cu tradiționale ghirlande de flori, numite local „prestine”, sporește atractivitatea lipițanilor în fața publicului care asistă la această sărbătoare.

Practicanți – comunități, grupuri, persoane: zootehniști, medici veterinari și îngrijitori din localitățile unde se află principalele herghelii și comunități ale crescătorilor privați, instructori acreditați de Federația Ecvestră Română, crescători privați, alți îngrijitori ai cailor din instituții sau spații unde sunt crescuți cai din această rasă, cadre didactice, elevi și studenți din instituții de învățământ cu profil zootehnic. Lecții de echitație se iau de către femei, bărbați și copii din întreaga țară, întrucât multe cluburi hipice din România au achiziționat și folosesc exemplare din această rasă.

Anual, R.N.P. - Romsilva – D.C.E.A.C. R.A. organizează în cadrul hergheliilor și a depozitelor de armăsari, cu sprijinul Federației Ecvestre Române, cursuri de monitori, instructori, arbitri, iar împreună cu Agenția Națională pentru Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu”, cursuri pentru îngrijitori. Elevii din liceele cu profil agro-zootehnic din arealul situat în preajma principalelor herghelii, precum și studenți la facultățile de zootehnie din țară realizează practica de specialitate în cadrul acestor herghelii.

Comunitatea crescătorilor de cai lipițani, fie din sistemul public sau din cel privat, este una bine definită și este întreținută prin întâlniri constante, împărtășirea de bune practici, demonstrații hipice, competiții de sport ecvestru

Categorie de vârstă: 6-70 ani

Sexul: femei și bărbați

Categorie socioprofesională: hipologi, zootehniști, veterinari, îngrijitori, ingineri, jockey, orice categorie socioprofesională care vizitează hergheliile, ia lecții de echitație, urmărește demonstrații ecvestre.

Naționalitatea: română, maghiară, romă

Starea actuală a elementului (viabilitate, pericole): Cunoștințele și tehnicile de creștere a cailor lipițani reprezintă o tradiție vie a patrimoniului cultural național și, de asemenea, universal, dată fiind integrarea acestei rase într-o importantă rețea culturală europeană care o susține și promovează. Astfel, asigurarea viabilității elementului românesc presupune o serie de acțiuni necesare în contextul mai larg al conservării acestei prestigioase tradiții europene. Hergheliile de stat, ca instituții de importanță națională pentru menținerea tradiției cabalinelor de rasă conform standardelor zootehnice stabilite la nivel național și internațional, reprezintă singura garanție a conservării acestei tradiții. Cu toată importanța acestei rase culturale, conștientizarea valorii ei tinde să rămână în cercurile specialiștilor și pasionaților, ale comunităților din preajma hergheliilor și ale crescătorilor privați. Promovarea corectă și coerentă a acestei tradiții naționale la nivelul publicului larg este singura garanție a viabilității ei în viitor.

Măsuri de salvagardare/protejare:

1) Cadru legislativ: Prin O.M.C.P.N. nr. 2436/8.07.2008 se aprobă Programul național de salvagardare, protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural imaterial. Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, subordonată Ministerului Culturii, primul volum al Repertoriului Patrimoniului cultural imaterial din România, publicat în ediție bilingvă, română-franceză, și cuprinzând: *Obiceiuri care marchează ocupațiile tradiționale*: B. Creșterea animalelor și legătura acestora cu sărbătorile care marchează identitatea zonală și religioasă (*Repertoriu Național de Patrimoniu Cultural Imaterial*. I, București, CIMEC – Institutul de Memorie Culturală, 2008, p. 76-77) și *Relațiile omului cu lumea animală – credințe și practici* – Cunoștințe și practici de folosire a animalelor – Cunoștințe de creștere a animalelor domestice și Utilitatea animalelor domestice – (*Patrimoniul Cultural Imaterial din România. Repertoriu*. II.A, ucurești, Editura Etnologică, 2014, p. 95-97).

2) Măsuri punctuale:

- transmiterea cunoștințelor și practicilor legate de acest element în cadrul organizat al hergheliilor de stat și al instituțiilor care le administrează, dar și în afara acestora prin rețelele de comunicare ale grupurilor și asociațiilor de proprietari privați
- propunerea și aplicarea unor strategii de promovare a acestei rase la nivelul publicului larg prin educația non-formală și mass-media
- implementarea unor acțiuni de conștientizare a importanței culturale a acestei rase la nivelul crescătorilor privați și de transmitere a tradiției de la o generație la alta
- crearea, cu sprijinul administrației centrale și locale, a unor strategii turistice integrate prin raportarea adecvată a acestui element al patrimoniului cultural imaterial la patrimoniul național material și natural (situri mixte: culturale și naturale) din regiunile localităților-satelit de conservare a acestei rase (Țara Făgărașului, Valea Someșului, ariile protejate din Munții Rodnei ș.a.)

- încurajarea organizării, în continuare, a evenimentelor și sărbătorilor locale care au în centru prezentarea acestor cai

- cercetarea mai atentă din partea specialiștilor (etnografi, folcloriști, experți în salvagardarea patrimoniului cultural imaterial) în vederea documentării integrării organice a acestei tradiții în peisajul etnocultural și bio-geografic al ariilor unde sunt situate principalele herghelii, constituirea unei baze naționale de date cu regiunile și

localitățile reprezentative pentru această tradiție, prezentarea de lucrări la manifestări științifice de specialitate pe tema valorii patrimoniale a acestei rase, elaborarea și publicarea de studii de specialitate

- dezvoltarea unor parteneriate instituționale între experții care se ocupă de componenta zootehnică a acestei tradiții (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, Direcția de Creștere, Exploatare și Ameliorare a Cabalinelor, R.A.) și specialiștii în patrimoniu cultural (Ministerul Culturii, institute de cercetare, muzee, direcții județene de cultură)

3) Contribuția comunităților, a indivizilor, a instituțiilor și a organizațiilor non

-guvernamentale: Comunitățile purtătoare de patrimoniu, susținute de către organizațiile nonguvernamentale ale crescătorilor de cai din rasa lipițană, de autorități și instituții publice au

inventariat această tradiție, le-au descris și le-au înregistrat de-a lungul timpului, în cercetări de specialitate debutând odată cu sfârșitul secolului al XIX-lea și momentul înființării primei herghelii de stat a cailor de rasă lipițană pe teritoriile locuite de români. Alte instituții culturale susțin și promovează această rasă culturală prin includerea cailor în activități specifice, cum ar fi: Muzeul Viticulturii și Pomiculturii din Golești, Asociația Culturală a Junilor Brașovecheni și Asociația Șcheii Brașovului. Deținătorii unităților de agroturism din localitățile-satelit, ghizi specializați din aceste zone cu mare potențial turistic recomandă clienților vizitarea hergheliilor și lecțiile de echitație oferite de acestea.

Cercetarea de teren pentru documentarea și inventarierea acestei tradiții a fost realizată prin Departamentul de Etnologie al Institutului de Filologie Română „A. Philippide” al Academiei Române – Filiala Iași, sub coordonarea Comisiei Naționale pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial a Ministerului Culturii, cu sprijinul de specialitate oferit de Regia Națională a Pădurilor Romsilva – Direcția de Creștere, Exploatare și Ameliorare a Cabalinelor, R.A. Au mai contribuit: TVR (editor Răzvan Petrișor), Agenția Națională pentru Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu”, Muzeul de Etnografie din Brașov, Muzeul Viticulturii și Pomiculturii Golești, Muzeul Etnografic al Moldovei.

4) Colectarea datelor, implicarea comunității și consimțământul: Autoritățile publice au colaborat cu specialiștii și au contribuit la culegerea datelor și cercetările de teren (ing. Mihail Lechkun, șeful biroului tehnic al Direcției de Creștere și Ameliorare a Cabalinelor, medic veterinar Cosmin Drăgan, directorul Hergheliei Sâmbăta de Jos), iar crescători privați afiliați la Asociația Crescătorilor Particulari de Cal Lipițan din România (medic veterinar Tiberiu Hermenean) au fost consultați cu privire la introducerea *Tradiției de creștere a cailor lipițani* în curentul inventar național și sub egida UNESCO pe *Lista reprezentativă a elementelor de patrimoniu cultural imaterial al umanității*.

Bibliografie:

Barbu, Violeta, *Calul – între utilitate și distincție*, în vol. Maria Magdalena Szekékely (editor), *Lumea animalelor: realități, reprezentări, simboluri*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2010, p. 106-122

Baskerville, Ioana, Mihail Lechkun, *Tradiția românească a creșterii cailor de rasă lipițană din perspectiva etnologiei*, lucrarea prezentată la Conferința Națională a Asociației de Științe Etnologice din România, ediția a XV-a, Sibiu, 6-8 noiembrie 2019

Cazacu, Ovidiu, *Pe urmele domesticirii animalelor*, București, Editura Științifică, 1973

Comarovschi M., D. Gheorghe, *Rasa Lipițan, după 50 de ani în Herghelia de la Sâmbăta de Jos*, Hălchiu, Editura Casa Așronomului, 1971

Drăgănescu C., N. Zeneci, *Istoria genetică a calului Lipițan de Făgăraș*, *Lucrări științifice*, I.A.N.B, Seria D, București, 1977-1978

Drăgănescu C., *Animal Genetic Resources Conservation in Romania*, *Archiva Zootehnic*. Vol. IV, 1996

Drăgănescu C., *Raport privind Managementul Resurselor Genetice în România*, 2003

Gregor, D., *Za lipicány po hřebčíněch Evropy* (O călătorie prin hergheliile de lipițani din Europa), Praga, Foto Gregor, 2018

Grigorescu, D., *Cartea crescătoriei naționale, vol. 1 – Cai de rasă Lipițană*, Editura Centrului de material didactic și propagandă agricolă, București, 1988

Marinescu, Mariana, *Cu privire la istoria unei imagini în arta populară românească - calul și călărețul*, în „Revista de Etnografie și Folclor”, 23, 1978, 1, p. 61-77

Mărginean, Gh., *Tratat de hipologie*, București, Editura Orion, 1997

Petrescu, Paul, *Calul și călărețul în arta populară din România*, în vol. *Omagiu lui George Oprescu cu prilejul împlinirii a 80 de ani*, București, 1961, p. 465-474

Stavrescu, Petre, *Hipologie întocmită pentru ofițeri, crescători și amatori de cai*, București, Socec, 1900

Suciu T., Gh. Moldoveanu, V. Gligor, Gh. Georgescu, V. Oțel, N. Balaș, *Zootehnia României – Cabaline*, vol. IV, București, Editura Academiei, 1975

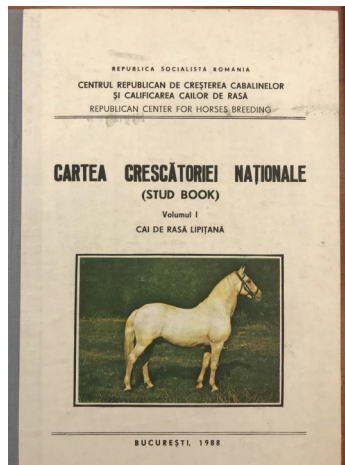
Observații: Dosarul de candidatură a fost înscris de România pentru *Lista reprezentativă a elementelor de patrimoniu cultural imaterial al umanității* a UNESCO în cadrul unui dosar multinațional pentru sesiunea martie 2020.

Completat și revizuit:

Numele și prenumele: Dr. Ioana Baskerville

Funcția/instituția: cercetător științific principal grad II dr., Departamentul de Etnologie, Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Academia Română – Filiala Iași

Data: 14 ianuarie 2020

National Inventory of Active Intangible Cultural Heritage Elements

- extract -

I. Domain:

- knowledge and practices concerning nature and the universe;
- social practices, rituals, and festive events.

II. Name of the intangible cultural heritage element:

The standard term: The tradition of Breeding Lipizzan Horses in Romania (*Tradiția creșterii cailor de rasă lipițană din România*)

Local/ regional names: Breeding Lipizzan horses / breeding Lipizzans

Geographical location of the element:

The tradition of breeding Lipizzan horses is preserved in two important communities at the national level: two state stud farms administered by the National Forestry Association – Directorate of Breeding, Exploitation and Improving Horses: the Sâmbăta de Jos Stud Farm, located in the village Sâmbăta de Jos – Voila, Brașov county, and the Beclean Stud Farm situated in the town of Beclean – Bistrița Năsăud county. In the counties surrounding these two stud farms, as well as in many localities in Transylvania, there are many private breeders of Lipizzan horses, and also there are many inhabitants of these localities who use breeding stallions offered freely by the state stud farms. There are also other important localities where the tradition is actively preserved: Ucea de Jos, Lisa, Făgăraș (Brașov county), Bodoc, Chi-chiș, Întorsura Buzăului (Covasna county), Oșorhei and Cubuleut (Bihor county), Gheorgheni (Harghita county), Târgu Mureș (Mureș county), Huedin (Cluj county).

Besides the Transylvanian region, other stallion preserves or private breeders are found in localities situated in other Romanian provinces, such as: Piatra Neamț, Târgu Neamț, Timișești (Neamț county), Botoșani (Botoșani county), Galați (Galați county), Râmnicelu (Brăila county), Mangalia and Constanța (Constanța county), Ștefănești (Argeș county), Slatina (Olt county), Comana (Giurgiu county), etc.

Brief description:

This example of intangible cultural heritage is represented by a body of knowledge, practices and skills connected to the breeding, care and training of the Lipizzan horses in Romania, transmitted mostly orally and from one generation to the next through direct experience. In addition to these, the communities around the Lipizzan horses developed a series of cultural and social practices as part of their rituals, festive events, equestrian competitions (endurance riding, carriage-driving and dressage), and specific traditional crafts (makers of horseshoes, pads, harnesses) that also include the presentation and promotion of this horse breed.

According to historical documents, towards the beginning of the modern era on the territory inhabited by Romanians, the purebred horse was not owned by the small rural farmers in order to be used in equine-based labor, but only on the local aristocrats' domains, which used it for saddling, warfare, carriage, and especially to highlight their power, rank and political allegiances. These historical sources mention royal horses, used in parades, heavily ornamented, and identified according to their geographical origin, their look, hair colour, size and strength. In time, the purebred horses also started to be owned by the lower social classes, and horse carts started to replace the older bullock carts, used regularly by Romanian peasants in the past. Despite the lower profile given to purebred horses, these animals' prestige gained due to their century-long connection with the aristocracy, and military-based horsemanship did not fully disappear from the collective consciousness. The elegant and imposing demeanour of purebred horses, their endurance, intelligence and devotion to their owner – qualities also pointed out by ancient hippomorphic symbols of magical function – arise again within the folk imagery through the horse's presentation as a companion for displaying the skills and courage of young men in calendric and family rituals; in folktales and folk ballads, the horse is represented as a protagonist of supernatural powers and a mediator between the sky and the earth.

The Lipizzan breed as a modern horse breed was created in 1580, in Lipizza, a locality in the south of the Hapsburg Empire (today, Lipica, in Slovenia), but the earliest ancestors of the horses lived as early as the 8th century. This is a unique European horse breed, one of the most important of its kind in the central-east part of the continent, and its preservation for such a long time proves implicitly the transmission of specific breeding knowledge, practices and

techniques. The specialized documents and the tradition of the community of bearers proves that this is an enduring phenomenon and it has created a particular type of culture specific to these communities where the Lipizzan breed was preserved and promoted. In Romania, the Lipizzan horses have a distinctive place in the national hippic inventory and within the communities of private horse breeders, and it plays a strategic role – the role of a cultural horse breed – within the state stud farm system.

The tradition of Lipizzan horse breeding began on the territory of today's Romania in the 18th century, with the diffusion of Lipizzan stallions through the imperial stud farms and the military horse stocks of the Habsburg Empire. The role of these reserves was reproduction and distribution of work horses (especially carriage horses) to different military and public organizations -- the army, town halls, postal service -- but also to the local aristocracy and bourgeoisie. The specifically Romanian tradition of the breed began in 1874, together with the imperial decision moving the entire horse population of the imperial stud farm in Mezőhegyes (in today's Hungary). This transfer was decided because the Lipizzan breed line did not seem to prosper in the climate of the Hungarian plain – an agro-ecosystem totally different from its origin in the Karst Mountains. The imperial stud farm was therefore located in a providence belonging to the Empire, at Sâmbăta de Jos, comprising 3200 ha on the middle part of the river Olt. The new location also benefited from the existing infrastructure of an older stud farm owned by the Count Jozef von Brukenthal (1750-1848), who obtained the property from Empress Maria Tereza for 99 years.

The horse experts of that time noticed that the Făgăraș County offered a series of climatic conditions that were considered favourable to the welfare of a horse population, such as: an ecosystem similar with that of the Karst Mountains, and the presence in southern Transylvania of an indigenous horse population genetically similar to the breed about to be transferred. At that time, the role of the stud farm was to produce viable stallions for the horse stocks in Homorod and Sf. Gheorghe, and indirectly to genetically improve the locally bred horses in the former counties of Făgăraș, Târnava Mică, Târnava Mare and Trei Scaune.

In 1913, in a political and historic context uncertain for the Hungarian administration, the entire horse population of the stud farm was evacuated and moved to Babolna (in today's Hungary). On 18 October 1920, the Romanian State created the Sâmbăta de Jos Stud Farm, using mostly Lipizzan horses bought from small owners inhabiting the villages surrounding the farm. The spread of this horse breed and its breeding tradition from the imperial stud farm towards the rural practitioners inhabiting Făgăraș Country around it proves its viability at this small local level. Today, at Sâmbăta de Jos 7 of the 8 existing lines of the Lipizzan breed are bred, a fact that transforms this Romanian stud farm into one of the most important of its class in the world.

At the Beclean Stud Farm – the second most important community for the preservation of this tradition – the breeding of Lipizzan horses started in 1802, when the Incitato stallion, the foundation sire of its line, was born at the stud farm of Count Bethlen on the territory of today's Beclean (in the county of Bistrita Nasaud). Today, the Beclean Stud Farm is the only place in the world where the black Lipizzan horse is systematically bred.

The Lipizzan horse is a noble horse, with an elegant pace and conformation, with athletic movements, intelligent, capable of intense effort, and it is an excellent breed for dressage. In the breeding communities, this horse attracts attention due to the special qualities that made it very popular in parades and festive events. Given their independent spirit and energy, the breeding and training of these horses need to be done by qualified personnel. However, the majority of the stable staff in both state stud farms and private facilities did not gain their knowledge through formal animal science education. It was spontaneously transmitted from one generation to the next, the transmission often made within the family. This was documented through interviews with the stable staff, the majority being inhabitants of the villages surrounding the stud farm. The caretakers of the horses possess practical knowledge and a popular terminology, also using empirical veterinary medicine for treating afflictions or traditional horseshoeing and farriery. The close relationship between the Lipizzan horse and its owner was also encouraged by the temperament of this particular equine, but also by the satisfaction felt by the human whenever he achieves the desired outcome in modelling the horse's behavior. The tradition involves all aspects of breeding horses, feeding, mucking, turnout, grooming, blanketing/unblanketing, tacking/untacking, hand walking, keeping stable and tack room clean, bandaging and clipping/braiding.

The main organizations perpetuating this tradition are: the National Forestry Association – Directorate of Breeding, Exploitation and Improving Horses that administers the Sâmbăta de Jos Stud Farm, the Beclean Stud Farm, four reserve stocks of stallions and ten within other state stud farms, sub-directions of the National Forestry Association – Directorate of Breeding, Exploitation and Horses (Romsilva – D.C.E.A.C. R.A.), The National Association of Private Breeders of Lipizzan Horses (created in 2004), the Romanian Equestrian Federation, and other unaffiliated private owners and individual breeders.

The corresponding activities of caring, selective breeding, genetic conservation and promotion of this breed in Romania, that are guaranteed by zootechnical institutions of the State (R.N.P. – Romsilva – D.C.E.A.C. R.A., "Prof. Dr. G. K. Constantinescu" National Agency for Animal Science, Romanian Equestrian Federation), regulated continuously through law and managed by public authorities -- a context that determined the safeguarding of this national genetic heritage and its financing -- had an important role in the continuation of this tradition since the beginning of the 20th century and assured the genetic competitiveness of these horses. The success of this task was confirmed by the remarkable results obtained by these Romanian horses at national and international competitions (organized by the International Equestrian Federation and under the auspices of the Romanian Equestrian Federation), as well as by the international community of Lipizzan breeders.

In the regions where these horses are bred, regions of high cultural and touristic importance, the Lipizzan horses are part of the promotion strategies of the area and mentioned in touristic guides of local development groups (Făgăraș Country, Hajduc Country). It is very important for the promotion of this breed that those specific areas are also relevant to the national tangible cultural heritage, i.e. the Brukenthal Castle on the Sâmbăta de Jos estate-stud (built in 1750-1760) and the castles – historical monuments, former residences of the Bethlen family situated nearby the Beclean Stud Farm. The Lipizzan horses at Sâmbăta de Jos became in time real landmarks of the cultural and biological heritage of the old medieval citadel of Făgăraș, and the ones from Beclean are used in equestrian tourism around the archeological site of Băile Figa and in the Rodnei Mountains National Park.

Especially relevant are those in communities around the Lipizzan stud farms (Sâmbăta de Jos și Beclean), who realize the value of this breed, and they promote it through incorporating it into local festivities and holidays, in rural development programs and agritourism. On a national and international level, the pastures on which the Lipizzan horses are fed belong to an area of a rich biodiversity and are therefore protected against natural and man-made pollution.

Thanks to their elegant aspect, the Lipizzan horses also participate in local parades, such as “The Festival of the Lipizzan Horse” organized yearly at the Adormition of the Virgin Mary by the Sâmbăta de Jos Stud Farm, the town day of Făgăraș, the town days of Beclean (the coat of arms of Beclean includes a levade horse), the Youngmen of Brașov, the celebration days of different villages in the Făgăraș Country (Lisa, Sâmbăta de Sus), the town days of Bodoc (Covasna county), the town days of Oșorhei (Bihor county), hipico-religious ceremonies organized according to the folk calendar (the blessing of the horses after the Epiphany church service, ritual riding demonstrations).

Another important context for the promotion of the Lipizzan horses is their inclusion into the “celebration of the Youngmen from Brașov”. According to this century-old custom, held on Wednesday after Easter, hundreds of horse riders gather in the Piața Prundului, where some ride Lipizzan horses that they own or borrow from their neighbours in Făgăraș Country. The rich ornamentation of the rider with national and military symbols and of the horse with special wreaths of flowers, locally called “prestine,” performing controlled rearing, makes this yearly parade highly attractive to the crowd.

Practitioners – communities, groups, individuals: animal science specialists, veterinarians, stable staff of the localities where the main stud farms are situated, riding instructors accredited by the Romanian Equestrian Federation, private owners, others who care for horses in other places or institutions where these horses are being bred, teachers, students, professors in educational institutions where classes of animal science are taught. Riding lessons are taken by women, men, and children from all over the country, because many hippic clubs around Romania have bought and use horses of this breed.

Socio-professional categories: hippologists, zootechnics, veterinarians, engineers, jockeys, any social and professional category of people which visits the stud farms, takes riding lessons, watches equestrian demonstrations.

Nationality: Romanian, Hungarian, Roma

Current status of the element (viability, dangers):

The knowledge and breeding techniques of the Lipizzan horses represent a living tradition of the national and international cultural heritage, given the integration of this horse breed within an important European cultural network which supports and promotes it. Therefore, ensuring its viability requires a series of actions to preserve an important European tradition. The stud farms – as institutions of national importance for the preservation of horse breeds according to national and international standards -- represent the only guarantee of their existence over a long time period. Despite the importance of this cultural horse breed, awareness of its value tends to be limited to the circle of experts, owners, and the communities surrounding the main stud farms and the important private owners. The promotion of this national tradition to the largest audience is the only guarantee of its long-term viability.

Safeguarding/protective measures:

1) The legislative framework: The National Program on Safeguarding, Protecting and Valuing the Intangible Cultural Heritage is approved by Order of the Minister of Culture, no. 2436/8.07.2008. The National Commission for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage working under the Ministry of Culture and National Heritage, published the first volume of the Intangible Cultural Heritage in Romania, published in a bilingual Romanian-French edition in 2009, containing the chapter “Customs which are connected with traditional occupations”: B. “Animal breeding and its connection with local identity and religious holidays” (*The National Inventory of Intangible Cultural Heritage*, vol. I, Bucharest, CIMEC – Institute of Cultural Memory, 2008, pp. 76-77), and “The relationships of humans with the animal world – beliefs and practices – Knowledge and practices on the use of animals – Knowledge on domestic animal breeding” and “The utility of domestic animals” (*The Intangible Cultural Heritage in Romania. Inventory*. II.A, Bucharest, Etnologica Publisher, 2014, pp. 95-97).

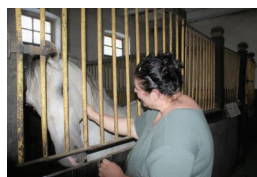
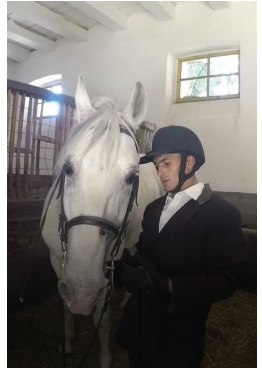

Every year, the National Forestry Association - Directorate of Breeding, Exploitation and Improving Horses organizes within stud farms and stallion reserves stocks, with the expertise of the Romanian Equestrian Federation, classes of horse riding and, together with the “Prof. Dr. G. K. Constantinescu” National Animal Science Agency, classes for stud personnel. Students of agricultural high schools around the main stud farm area, and also students at universities of animal science, complete their practicum at the stud farms.

The community of Lipizzan horse breeders from the public system, as well as those within the private system, is a well-defined one and constantly reaffirmed through meetings, exchange of good practices, and equestrian sports competitions.

Age category: 6-70 years old

Gender: women and men

2) Expected safeguard/ protection measures :

- transmitting the knowledge and practices connected with this element within the organized context of the state stud farms and of the institutions that administer them, and also through the communication networks of private breeders groups and associations
- the proposal and application of a strategy of promoting this horse breed at the general public level through nonformal education and mass-media
- the implementation of a series of actions to raise awareness of the cultural importance of this breed at the level of private breeders in order to ensure the transmission of this tradition from one generation to the next
- the development of integrated touristic strategies, with the support of local and central administrations, that would connect this intangible cultural heritage with the tangible cultural heritage

and the natural heritage (i.e., mixed sites: natural and cultural) within the most important localities where these horses are bred (Făgăraș Country, the Someș Valley, the protected areas in the Mountains Rodnei, etc.)

- encouragement to organize further local events and celebrations that promote the presentation of these horses

- more careful research undertaken by specialists (ethnographers, folklorists, experts in safeguarding intangible cultural heritage) in order to document the integration of this tradition within the ethnocultural and biogeographical landscapes of the regions where the main stud farms are situated, creating a national database with the regions and localities that represent this tradition, publishing research on the topic

- the development of institutional partnerships between animal science experts (the Ministry of Environment, Waters and Forestry, the National Forestry Association – Directorate of Breeding, Exploitation and Improving Horses, R.A.) and specialists in the cultural heritage (Ministry of Culture, research institutions, museums, local directorates of culture)

3) The contribution of communities, individuals, institutions and NGOs:

The community of bearers and practitioners, supported by NGOs of private Lipizzan horse

breeders, as well as by local authorities and state institutions, inventoried this tradition, described it, and registered it through lengthy specialized research debuting at the end of the 19th century. Other cultural institutions which support and promote this cultural breed through the inclusion of Lipizzan horses within their specific activities include: the Golești Museum of Winery and Pomology, the Cultural Association of Youngmen from Brașov, the Association of Șcheii Brașovului. Owners of agrotouristic businesses from the localities of the main stud farms, specialized guides working in these areas of great touristic potential recommend the stud farms to their customers for visits and riding lessons.

The fieldwork of documenting and inventorying this tradition was undertaken by the Department of Ethnology of the A. Philippide Institute of Romanian Philology, Romanian Academy – Iași Branch, under the coordination of the National Commission for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, with the technical expertise offered by the National Forestry Association – Directorate of Breeding, Exploitation and Improving Horses, R.A. Other contributions: TVR, "Prof. Dr. G.K. Constantinescu", Museum of Ethnography in Brașov, the Golești Museum of Winery and Pomology, Ethnographic Museum of Moldavia.

4) Data collecting, the community involvement and consent:

The public authorities collaborated with specialists contributing the collection of data and field-work (Ing. Michail Lechkun, the director of the technical office at the Directorate of Breeding, Exploitation and Improving Horses, veterinary doctor Cosmin Drăgan, director of Sâmbăta de Jos Stud Farm), and the private breeders affiliated with the Association of Private Breeders of Lipizzan Horses in Romania (veterinary doctor Tiberiu Hermenean) were consulted on the inscription of *The tradition of breeding Lipizzan horses in Romania* on the National Inventory and the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

Bibliography:

Barbu, Violeta, *Calul – între utilitate și distincție*, în vol. Maria Magdalena Szekékely (editor), *Lumea animalelor: realități, reprezentări, simboluri*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2010, pp. 106-122

Baskerville, Ioana, Mihail Lechkun, *Tradiția românească a creșterii cailor de rasă lipițană din perspectiva etnologiei*, lucrarea prezentată la Conferința Națională a Asociației de Științe Etnologice din România, ediția a XV-a, Sibiu, 6-8 noiembrie 2019

Cazacu, Ovidiu, *Pe urmele domesticirii animalelor*, București, Editura Științifică, 1973

Comarovschi M., D. Gheorghe, *Rasa Lipițan, după 50 de ani în Herghelia de la Sâmbăta de Jos*, Hălchiu, Editura Casa Agronomului, 1971

Drăgănescu C., N. Zeneci, *Istoria genetică a calului Lipițan de Făgăraș, Lucrări științifice*, I.A.N.B. Seria D, București, 1977-1978

Drăgănescu C., *Animal Genetic Resources Conservation in Romania*, Archiva Zootehnic. Vol. IV, 1996

Drăgănescu C., *Raport privind Managementul Resurselor Genetice în România*, 2003

Gregor, D., *Za lipicány po hřebčinech Evropy*, Prague, Foto Gregor, 2018

Grigorescu, D., *Cartea crescătoriei naționale, vol. I – Cai de rasă Lipițană*, Editura Centrului de material didactic și propagandă agricolă, București, 1988

Marinescu, Mariana, *Cu privire la istoria unei imagini în arta populară românească - calul și călărețul*, în „Revista de Etnografie și Folclor”, 23, 1978, 1, p. 61-77

Mărginean, Gh., *Tratat de hipologie*, București, Editura Orion, 1997

Petrescu, Paul, *Calul și călărețul în arta populară din România*, în vol. *Omagiu lui George Oprescu cu prilejul împlinirii a 80 de ani*, București, 1961, pp. 465-474

Stăvrescu, Petre, *Hipologie întocmită pentru oșteri, crescători și amatori de cai*, București, Socec, 1900

Suciu T., Gh. Moldoveanu, V. Gligor, Gh. Georgescu, V. Oțel, N. Balaș, *Zootehnia României – Cabaline*, vol. IV, București, Editura Academiei, 1975

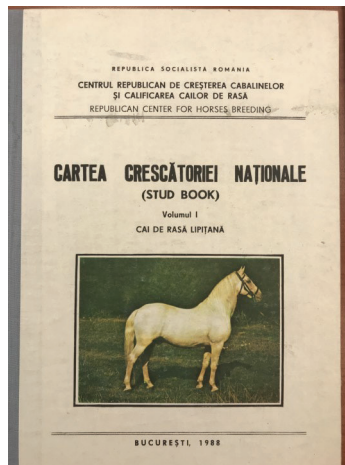
Observations: The candidacy document was inscribed by Romania on the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity as part of a multinational file prepared for the March 2020 evaluation session.

Completed and revised:

Name and surname: Dr. Ioana Baskerville

Position: senior researcher, PhD, Department of Ethnology, A. Philippide Institute of Romanian Philology, Romanian Academy – Iași Branch

Date: January 14, 2020

Link to the element in Romanian language:

<https://patrimoniul.ro/images/imaterial/Traditia-cresterii-cailor-de-rasa-lipitana-din-Romania.pdf>

(accessed 11. 3. 2020)

INVENTARUL
național al elementelor vii de patrimoniu cultural imaterial
(National Inventory of Active Intangible Cultural Heritage Elements)

- extras -

I. Domeniul:

- cunoștințe și practici referitoare la natură și univers;
- practici sociale, rituali și evenimente festive.

II. Elementul de patrimoniu cultural imaterial:

Termen standard: *Traditia cresterii cailor de rasa lipitana din Romania*

Denumiri locale/regionale: *Creșterea cailor lipitani sau creșterea lipizanilor*

Areal de manifestare:

Traditia creșterii cailor de rasă lipitană este păstrată în două comunități de referință la nivel național, corespunzând arealului unde se găsesc două herghelii de stat, administrate de Regia Națională a Pădurilor România – Direcția de Creștere, Exploatare și Ameliorare a Calozilor: P.A. Herghelia Sămbăta de Jos, situată în satul Sămbăta de Jos, comuna Voia, județul Brașov și Herghelia Belean, din orașul Belean, județul Bistrița-Năsău. În județele unde se găsesc aceste herghelii, precum și în multe alte localități din Transilvania, sunt deosebit de răspândite practicile de creștere a lipizanilor, alături de localnici care utilizează amănunțit de muncă publică aparținând acestor rase, puși la dispoziție de herghelii de stat prin stațiuni și parcuri de moară. Menționăm alte localități în care această tradiție se păstrează în mod activ: comuna Ușea de Jos, comuna Lina, orașul Făgăraș (județul Brașov), comuna Bodec, comuna Chichiu și orașul Intravasa Buzăului (județul Covasna), comuna Oprești și comuna Calaboc (județul Bihor), orașul Gheorgheni (județul Harghita), orașul Târgu Mureș (județul Mureș), orașul Hașida (județul Cluj).

În afară de Transilvania, deosebit de amănunțit cu exemplare de rasă lipitană sau creșterii particulare se mai găsesc și în localități din celelalte provincii istorice, cum ar fi: Puna Neamț (județul Neamț), Tranești (județul Neamț), Botoșani (județul Botoșani), Galai (județul Galați), Râmnicelu (județul Bihău), Mângalia și Constanța (județul Constanța), Ștefănești (județul Argeș), Slatina (județul Olt), Comana (județul Gorj) și a

Descriere sumară:

Elementul de patrimoniu cultural imaterial este reprezentat de un set de cunoștințe, practici și aptitudini legate de creșterea, îngrijirea și antrenarea cailor de rasă lipitană din România, transmisă cu precizie pe cale orală și din generație în generație, prin experiență directă. La acesta se adaugă și aria de practici culturale și sociale dezvoltate de comunități cu parte a unor rituali, evenimente, competiții ecvestre (de anduranță, tracțiune, dressaj) și meșteșuguri tradiționale specifice (potcovă, șelă, hergheliești) care asigură prezentarea și promovarea acestor rase călărie.

Conform documentelor istorice, până spre începuturile epocii moderne, călă de rasă a fost crescut pe teritoriul locat de români pentru exploatarea economică în muncă gospodărească și pentru a reprezenta o cultură specifică acestor comunități în interiorul căreia cunoașterea rasei lipitane a fost conservată și promovată. În România, ca și de rasă lipitană ocupă un loc distinct în peisajul hibolitic autohton și în conștiințele creșteritorilor particulari, îndeplinind un rol strategic, de rasă culturală, în sistemul hergheliei de stat.

Traditia cresterii cailor de rasa lipitana își are începuturile pe teritoriul Romaniei din secolul al XVIII-lea, odată cu apariția rezervei de reproducere a cailor lipitani prin sistemul hergheliei și depozitelor militare de emulație de Imperiul Habsburgic (și ulterior anului 1867, Austro-Ungarie), a căror funcție era multiplicarea și răspândirea cailor utilitari, în principal carozieri (caii de vânători), către diferite organizații ale administrației publice, armatei, prelatilor, poștei, dar și către aristocrația sau herghelii locale. Traditia romană a fost întărită în anul 1874,

Link to the element in English language:

https://patrimoniul.ro/images/imaterial/National-Inventory_Tradition-of-Lipizzan_EN.pdf

(accessed 11. 3. 2020)

National Inventory of Active Intangible Cultural Heritage Elements
- extract -

I. Domain:

- knowledge and practices concerning nature and the universe;
- social practices, rituals, and festive events.

II. Name of the intangible cultural heritage element:

The standard term: The tradition of Breeding Lipizzan Horses in Romania (*Traditia cresterii cailor de rasa lipitana din Romania*)

Local/regional names: Breeding Lipizzan horses / breeding Lipizzans

Geographical location of the element:

The tradition of breeding Lipizzan horses is preserved in two important communities at the national level: two state stud farms administered by the National Forestry Association – Directorate of Breeding, Exploitation and Improving Horses; the Sămbăta de Jos Stud Farm, located in the village Sămbăta de Jos – Voia, Brașov county, and the Belean Stud Farm situated in the town of Belean – Bistrița-Năsău county. In the counties surrounding these two stud farms, as well as in many localities in Transylvania, there are many private breeders of Lipizzan horses, and also there are many inhabitants of these localities who use breeding stallions offered freely by the state stud farms. There are also other important localities where the tradition is actively preserved: Ușea de Jos, Lina, Făgăraș (Brașov county), Bodec, Chichiu, Intravasa Buzăului (Covasna county), Oprești and Calaboc (Bihor county), Gheorgheni (Harghita county), Târgu Mureș (Mureș county), Bihău (Cluj county).

Besides the Transylvanian region, other stallion preserves or private breeders are found in localities situated in other Romanian provinces, such as Puna Neamț, Târgu Neamț, Neamț county; Botoșani (Botoșani county); Galai (Galați county); Râmnicelu (Bihău county); Mângalia and Constanța (Constanța county); Ștefănești (Argeș county); Slatina (Olt county); Comana (Gorj county), etc.

Brief description:

This example of intangible cultural heritage is represented by a body of knowledge, practices and skills connected to the breeding, care and training of the Lipizzan horses in Romania, transmitted mostly orally and from one generation to the next through direct experience. In addition to these, the communities around the Lipizzan horses developed a series of cultural and social practices as part of their rituals, festive events, equestrian competitions (endurance riding, carriage-driving and dressage), and specific traditional crafts (makers of harnesses, pads, harnesses) that also include the presentation and promotion of this horse breed.

According to historical documents, towards the beginning of the modern era on the territory inhabited by Romanians, the bred horse was not owned by the small rural farmers. The specialized documents and the tradition of the community of breeders proves that this is a enduring phenomenon and it has created a particular type of culture specific to these communities where the Lipizzan breed was preserved and promoted. In Romania, the Lipizzan horses have a distinctive place in the national heritage inventory and within the communities of private horse breeders, and it plays a strategic role – the role of a cultural horse breed – within the state stud farm system.

The tradition of Lipizzan horse breeding began on the territory of today's Romania in the 18th century, with the diffusion of Lipizzan stallions through the imperial stud farms and the military horse stocks of the Habsburg Empire. The role of these reserves was reproduction and distribution of work horses (especially carriage horses) to different military and public organizations – the army, town